

Llibres sagrats: la pugna pel rànquing

L'edició es quantifica, anualment, per milions d'exemplars. Els 'best-sellers' per excel·lència al món del llibre globalitzat són la Bíblia i l'Alcorà. El màrqueting i les noves tecnologies s'han apuntat a aquesta 'bibliolluita' global entre dues de les religions del llibre.

La batalla és aferrissada. Parlem de milions de llibres venuts, descarregats, regalats. I no pas de llibres qualssevol: són, per als creients de cadascuna de les religions que representen, el llibre per excel·lència; el que n'exclou qualsevol altre; el llibre i ja està.

Com és sabut, les anomenades *religions del llibre* són tres: la jueva, la cristiana i la musulmana. De tota manera, a la batalla per l'hegemonia a les llistes de

vendes tan sols hi participen representants de les dues darreres: els jueus no tenen l'impuls ni l'obligació d'aquesta mena de proselitisme i es mantenen al marge de la cursa. Analitzem, doncs, des de la realitat del món globalitzat, els esforços de musulmans i de cristians per a estendre la paraula que consideren revelada i que ha quedat fixada, després de vicissituds històriques diverses, tant a l'Alcorà com a la Bíblia.

Les xifres, val a dir-ho, són espectaculars: actualment la Bíblia s'edita en gairebé 2.500 idiomes (incloent-hi argots o llengües sense poble com ara el klingon, sorgit de la comunicació alienígena de la sèrie televisiva *Star Trek*); cada any se'n reparteixen al voltant de cent milions de volums; només als EUA, el valor de les vendes d'aquest llibre, també anualment, oscil·la entre 425 milions i 650 milions de dòlars; i, a tall d'exemple significatiu, l'associació d'empresaris i professionals cristians dedicada a difondre l'evangeli, Gideon's International, proporciona una Bíblia a algú cada segon.

Ara per ara no hi ha dades concretes pel que fa a l'Alcorà, que, no obstant això, se situa també al capdamunt dels rànquings mundials de vendes (una posició que tots dos textos sagrats comparteixen amb el *Llibre roig* de Mao Zedong o, a no tanta distància, amb la saga més recent de Harry Potter). No és sobrer d'afirmar, d'una altra banda, que "el llibre que explica totes les coses" no és tan sols el més difós al llarg i ample del món islàmic (i una mica més ençà: segons la premsa danesa, el 2006 ocupava el segon lloc de les llistes de vendes a Dinamarca), sinó també el més recitat (no hem de perdre de vista que

Piltratxos, garlofes i munyonyes

"Elis-elis, elis-elis, jo ja tinc un pelapipes automàtic i tu no!" Ho cantava La Trinca per fer-nos riure dels objectes que pot arribar a anunciar la televisió. Però, immersos en el món del *gadget* religiós (o *godget*, com ja hi ha qui l'anomena tot jugant amb el mot *god*, 'déu' en anglès), podríem posar al costat del famós pelapipes un munt d'objectes d'aparència inversemblant (o no, que tot depèn de qui s'ho miri) que troben la clientela per reforçar l'un llibre o l'altre: ni-

nots en forma de Jesús dalt d'una Harley Davidson, vestit de futbolista i fent una xilena o perfectament empaquetats al costat dels pans i els peixos i un gerro per convertir l'aigua en vi i les mans articulades que brillen en la foscor (12,95 dòlars); pijames "l'ar-

No tan sols de llibres viuen els creients: el màrqueting al servei de la Bíblia i l'Alcorà proporciona els objectes més diversos.

madura de Déu" que inclouen, per 49,95, escut-coixí de la fe i casc de la salvació; "sandàlies del pescador", que són xanquetes de platja amb la inscripció "Jesus loves you" (19,95); el sabó "Neteja els teus pecats" (8 dòlars); sants de jardí; la Bíblia amb energia solar, que cap al palmell de la mà i recita

tots els llibres de l'Antic i del Nou Testament; o, pel que fa a l'altra religió en pugna, l'Alcorà digital, que també avisa de l'hora de fer els résos i assenyala a la Meca (i que es fabrica, no caldria sinó, a la Xina); o l'estora amb brúixola incorporada (n'hi ha models més sofisticats, amb llum que s'encén quan s'encara a la ciutat sagrada); o els rel·lotges-mesquita, que et

despertin amb el cant del muezí per 12,99 lliures; o els timbres que afegeixen al típic ding-dong un "Salam alekhum". Per exemple, i entre un llarguíssim etcètera de galindaines o, com a la cançó, de "piltratxos, garlofes, munyonyes..."

L'Alcorà (esquerra) i la Bíblia (dreta): dos llibres sagrats en pugna per una mateixa prestatgeria.

els índexs d'analfabetisme al món d'influència musulmana són molt alts): el seu nom prové justament de l'arrel *qryn*, que vol dir 'lectura en veu alta', 'repetició salmòdica' (així és com, afirma la tradició, Mahoma mateix va transmetre les paraules que l'arcàngel Gabriel li havia dictat: memoritzant-les i repetint-les tal com continuen fent molts creients avui dia). De fet, fins i tot s'organitzen *competicions* entre recitadors, en macroespectacles que arriben a aplegar desenes de milers de persones: els CD dels guanyadors esdevenen instantàniament èxits de vendes.

Per terra, mar i aire. Cap de les dues religions no s'està de res, a l'hora de mirar d'escampar la seva paraula, i utilitzen per a això totes les eines que la modernitat els posa a l'abast. L'objectiu, a l'època global i tecnològica, és el món sencer.

Hi ha dades que ens poden acabar de donar una idea d'aquesta globalització de les prediques: per exemple, que les editorials bíbliques més grans són al Brasil i a Corea del Sud; o que una xarxa espessa de cosa de 200 societats bíbliques —estatals, nacionals o regionals— fa que aquest llibre "estigui disponible per a cada persona en la llengua que pot entendre i a un preu que pugui pagar". I cal també tenir present que internet forneix els mitjans per a aconseguir gratuïtament tots dos llibres.

Els petrodòlars de l'Aràbia Saudita també tenen una influència directa en l'expansió del repartiment d'alcorans: amb el paraigua i el finançament de for-

tunes particulars o de la Lliga Mundial Musulmana (una organització formalment no governamental —per bé que finançada sobretot pel govern saudita— destinada a la propagació de l'islam), aquest país lliura anualment 30 milions de llibres mitjançant la xarxa de mesquites, les societats islàmiques o les ambaixades.

És clar que l'altra part de la pugna monoteïsta té un as gens negligible a la màniga: els EUA. El país més poderós del món dona suport a més missioners, més organitzacions de predicació i més publicistes que cap altre estat. Les empreses de publicitat religiosa esdevenen grans negocis (l'editorial Thomas Nelson, nascuda al segle XVIII en un poblet escocès, es va vendre l'any 2005 per 473 milions de dòlars) i tots els trucs de la indústria de l'edició s'apliquen també a la venda de bíblies. N'hi ha de resistents a l'aigua —per a llegir a la piscina— i de camuflatge —per a zones de guerra—; n'hi ha de sintètiques per a persones amb pressa i de coloraines per a xiquets. Fins i tot n'hi ha per a *trekkies*: la Bíblia també s'ha traduït al klingon, la llengua alienígena de la sèrie televisiva *Star Trek*. L'altre llibre en pugna no s'ha abocat a aquesta alegria editorial: perquè l'àmbit musulmà no té empreses del ram tan grans, però també per la creença que l'Alcorà és la paraula literal de Déu: no s'hi accepten resums ni guarniments i, per bé que s'ha anat traduint a diverses llengües —tan literalment com sigui possible—, se suposa que els creients devots han de ser capaços de llegir directament en "la llengua de Déu".

La tecnologia s'ha posat també al servei de tots dos escrits sagrats: a més de la consulta o descàrrega des d'internet, es poden llegir directament col·locant-ne els enregistraments al reproductor d'MP3 o bé comprant, posem per cas i actualment al preu de 99,95 dòlars, l'anomenat GoBible, l'aparell que ja porta incorporades 75 hores d'àudio (amb un índex que permet l'accés ràpid a "Adam i Eva", "David i Goliat" o "La fugida d'Egipte", entre cosa de 200 de les "més famoses històries" que contenen els dos testaments). A banda, és clar, dels canals televisius o radiofònics dedicats exclusivament a la transmissió de la Bíblia o l'Alcorà.

Sigui com sigui, per a la cursa s'utilitzen les armes més diverses, màrqueting a banda. Els uns prohibeixen: la Bíblia, per exemple, no es pot repartir en territori saudita (no hem d'oblidar que en alguns territoris musulmans apostatar es pot penar amb la mort, i que incitar algú a deixar la religió islàmica també es considera un crim); els altres falsifiquen: hi ha grups evangèlics que editen alcorans manipulats amb la intenció d'escampar dubtes entre els altres creients; i nariant.

És clar que aquesta pugna ultrapassa de molt l'àmbit editorial. Però també ho és que la *bibliolluita* acaba essent significativa i ens parla prou de les dues religions missioneres més grans del món. La batalla dels dos llibres continua: a la prestatgeria monoteïsta només n'hi cap un.

Núria Cadenes